

به نام آن که جان را فکرت آموخت
دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی اصفهان
دانشکده پرستاری و مامایی

گروه آموزشی مامایی و بهداشت باروری.
Course Syllabus شناسنامه درس

عنوان درس:	بهداشت مادر و کودک و باروری	شماره درس:	518332	نوع درس:	2 واحد
نیمسال اول	1403-1404	رشته، مقطع و ترم دانشجو:	ترم 5 کارشناسی پیوسته مامایی	تعداد دانشجویان:	34
مسوول درس:	دکتر کهن	اسامی مدرسین:	دکتر کهن، دکتر جانی قربان، دکتر برومند، دکتر صوابی، دکتر صالحی	تلفن تماس مسوول درس:	37927613 ساعات حضور در دفتر.
		کلیه روزهای هفته			
		Email:	kohan@nm.mui.ac.ir		

شرح درس: آشنایی با حیطه‌های مختلف سلامت خانواده از جمله سلامت مادران، کودک سالم، جمعیت‌شناسی و فرزندآوری و جوانی جمعیت، سلامت میانسالی، سالمندی، یکی از ضروریات حرفه‌مآمایی است. فراگیران در این درس با کاربرد یافته‌های علمی و دستورالعمل‌ها و برنامه‌های وزارت بهداشت در حوزه بهداشت مادر و کودک و باروری و مسائل پیرامون آن آشنا می‌شوند.

اهداف کلی:

- 1- آشنایی با اپیدمیولوژی، ساختار و برنامه‌های شبکه بهداشت و درمان کشور و مفهوم بهداشت مادر کودک و باروری
- 2- آشنایی با خدمات و برنامه‌های کشوری سلامت مادران، مراقبت‌های قبل، دوران بارداری و پس از زایمان
- 3- آشنایی با خدمات و برنامه سلامت کودکان، پایش رشد و تکامل روانی اجتماعی کودکان، اصول تربیت جنسی کودکان، تغذیه با شیر مادر، تغذیه تکمیلی، سلامت نوجوانان، بهداشت مدارس
- 4- آشنایی با برنامه واکسیناسیون کشوری، واکسن‌ها (انواع، عوارض و آموزش به مادر) و زنجیره سرد
- 5- آشنایی با جمعیت‌شناسی و شاخص‌های بهداشتی جمعیتی، جوانی جمعیت، باروری سالم، روش‌های پیشگیری
- 6- آشنایی با برنامه‌ها و خدمات سلامت میانسالی و سالمندی
- 7- آشنایی با پرونده خانوار الکترونیک (سامانه سیب)

اهداف رفتاری:

در پایان درس دانشجویان قادر باشند بطور کامل و صحیح:

1. مراقبت‌های اولیه بهداشتی (PHC) را با ذکر مثال توضیح دهد.
2. ساختار ارایه خدمات اولیه سلامت در کشور و محتوی آن را بداند
3. بهداشت مادر و کودک و باروری (reproductive health) و اهداف آن و شاخص توسعه انسانی را توضیح دهد.
4. برنامه سلامت مادران ایران را بشناسد.
5. مشاوره قبل از ازدواج و مراقبت قبل از بارداری را توضیح دهد.
6. مراقبت‌های دوران بارداری را بشناسد.
7. مراقبت‌های بعد از زایمان را توضیح دهد.
8. برنامه سلامت کودکان ایران را بشناسد.
9. اهمیت انقلاب بقا کودک را موردتوجه قرار دهد، پایش رشد و تکامل و تفسیر منحنی رشد کودک را بداند.
10. مراقبت از کودک بیمار را بر اساس دستورالعمل کشوری را بداند.
11. اصول تربیت جنسی کودکان را بداند
12. تغذیه با شیر مادر، مزایای شیر مادر و نحوه ذخیره آن و مشکلات شیردهی را بشناسد
13. تغذیه تکمیلی، تغذیه کودک در سنین مختلف و مشکلات شایع تغذیه کودکان را توضیح دهد.
14. برنامه کشوری واکسیناسیون را بشناسد و نحوه ساخت انواع واکسن‌ها را بداند.
15. واکسیناسیون در بارداری و کودکان (انواع، عوارض و آموزش به مادر) را توضیح دهد و زنجیره سرد را بداند.
16. اهداف و اجزا برنامه مراقبت میانسالان و سالمندان کشوری را بشناسد
17. جمعیت‌شناسی و مراحل جمعیتی را با ذکر مثال تعریف نماید و هرم جمعیتی را توضیح دهد.
18. وضعیت جمعیتی ایران و شاخص‌های باروری و جمعیتی را تحلیل کند.
19. باروری سالم، قانون خانواده و جوانی جمعیت و روش‌های پیشگیری از بارداری را بداند.
20. آشنایی با پرونده خانوار الکترونیک (سامانه سیب)

شیوه تدریس:

سخنرانی، پاور پوینت، بحث گروهی

ابزار مورد نیاز تدریس:

کامپیوتر – امکان دستیابی به اینترنت

سیاست‌ها و قوانین دوره:

دانشجویان در کلیه جلسات حضوری بطور منظم و به موقع حاضر شوند

شیوه ارزشیابی:

ردیف	عنوان ارزشیابی	نمره
1	شرکت به موقع و حضور فعال در کلاس	1
2	تکالیف و آزمون‌های حین دوره (کوئیز، خودآزمون‌ها و میان ترم)*	7
3	آزمون پایان ترم	12

* به ازای هر چهار جلسه حداقل یک فعالیت یادگیری گذاشته شود.

منابع اصلی و محتوای ضروری یادگیری:

1. بهداشت مادر، کودک و باروری، مولفین: تیم مدرسین، انتشارات کنکاش، اصفهان، 1400
2. CD حاوی دستورالعمل‌های وزارت بهداشت درباره سلامت خانواده . کهن و همکاران 1400
3. 1000 تست کتاب بهداشت مادر و کودک و باروری

منابع و محتوای مفید برای یادگیری بهتر:

1. پارک و پارک. درسنامه طب پیشگیری و پزشکی اجتماعی ، آخرین چاپ، ترجمه: خسرو شیر پاک و همکاران
2. حاتمی حسین و همکاران. درسنامه بهداشت جامع عمومی جلد یک و دو و سه. مباحث مرتبط
3. کلیشادی رویا، تغذیه کودک و نوجوان در سلامت و بیماری. فصول منتخب. آخرین چاپ، انتشارات دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی اصفهان. اصفهان

4. دستور العمل های وزارت بهداشت و درمان در مورد مراقبت های ادغام یافته سلامت مادران، مراقبت های ادغام یافته کودکان سالم، مراقبت های ادغام یافته ناخوشی های اطفال، تغذیه دوران بارداری، بیمارستان های دوستدار مادر، مدیریت در بهداشت باروری، نظام پایش و ارزشیابی مرگ مادر، واکسیناسیون، تغذیه کودک، تنظیم خانواده
5. سونیا آرزومانیاس، درسنامه ی پرستاری کودکان وونگ، فصول رشد و تکامل کودک، نشر جامعه نگر، آخرین چاپ
6. فصول مشاوره قبل از بارداری، مراقبت های دوران بارداری و تنظیم خانواده. بارداری و زایمان ویلیامز. آخرین چاپ.
7. اصول عملی پیشگیری از بارداری. کهن و همکاران
8. تربیت جنسی کودکان، راهنمای والدین و مربیان کودکان 0 تا 6 سال
9. تربیت جنسی کودکان، راهنمای والدین و مربیان کودکان 6 تا 12 سال
10. گام به گام مراقبت در 1000 روز طلایی اول زندگی، انتشارات کنکاش 1402

پایگاههای اینترنتی قابل استفاده برای درس:

- کلیه دستورالعمل های سلامت خانواده، سایت معاونت بهداشتی و مرکز بهداشت استان
<http://phc.mui.ac.ir>
- اداره سلامت وزارت بهداشت www.FhP.hbi.ir

نیمسال تحصیلی اول 1404-1403

عنوان درس: بهداشت مادر و کودک و باروری شماره درس: 518332

کلاس شماره 1

زمان: چهارشنبه 10 تا 12

رشته تحصیلی: کارشناسی مامایی

جدول زمان بندی کلاس درس

جلسه	تاریخ	عنوان جلسه	فعالیت یادگیری	مدرس
1.	1403/6/21	معرفی طرح درس:بهداشت مادر و کودک در بیانیه بهداشت برای همه (HFA)، مراقبت های اولیه بهداشتی (PHC)، سازمانهای بین المللی مرتبط با سلامت. ساختار ارائه مراقبتهای سلامت در ایران، پزشک خانواده، برنامه های سلامت خانواده، باروری و جمعیت	مشارکت فعال و انجام تکالیف (طراحی ساختار خدمات سلامت)	دکتر کهن
2.	1403/6/28	سلامت مادر کودک و باروری، کنفرانس جمعیت و توسعه (ICPD)، برنامه توسعه هزاره (MDG)، توسعه پایدار، بهداشت باروری	مشارکت فعال و انجام تکالیف	دکتر کهن

		(reproductive health) و اهداف آن و شاخص توسعه انسانی HDI		
دکتر جانی قربان	مشارکت فعال و انجام تکالیف	معرفی برنامه سلامت مادران ایران - سلامت خانواده، مشاوره قبل از ازدواج، مشاوره و مراقبتهای قبل از بارداری بر اساس برنامه کشوری و سامانه سیب	1403/7/4	3.
دکتر جانی قربان (یک جلسه اضافه)	مشارکت فعال و انجام تکالیف	مشاوره و مراقبتهای دوران بارداری بر اساس برنامه کشوری	1403/7/11	4.
دکتر جانی قربان	مشارکت فعال و انجام تکالیف	مراقبت‌های دوران بارداری، آمادگی برای زایمان و بعد از زایمان بر اساس برنامه کشوری سلامت مادران	1403/7/18	5.
دکتر پرومند	مشارکت فعال و انجام تکالیف	معرفی برنامه کشوری کودک سالم: مراحل پیش رشد و تکامل جسمی - روانی - اجتماعی کودکان تا 18 سال، غربالگری جسمی و تکاملی و پیشگیری از حوادث و سامانه سیب	1403/7/25	6.
دکتر پرومند	مشارکت فعال و انجام تکالیف	معرفی برنامه کشوری کودک سالم: مراحل پیش رشد و تکامل جسمی - روانی - اجتماعی کودکان تا 18 سال، غربالگری جسمی و تکاملی و پیشگیری از حوادث و خشونت علیه کودکان امتحان میان ترم	1403/8/2	7.
دکتر پرومند	مشارکت فعال و انجام تکالیف	اداره مشکلات شایع کودکان سوءتغذیه در کودکان، تب، دندان‌درآوردن - نفخ - یبوست، بی اختیاری دفع، شب‌اداری - کم‌اشتهایی و...	1403/8/9	8.
دکتر کهن	مشارکت فعال و انجام تکالیف	اصول و اهمیت تغذیه با شیر مادر، پیشگیری و درمان مشکلات مادر و کودک در شیردهی (احتقان، زخم نوک پستان، ماستیت و سوختگی پستان، نیپیل فرورفته. سرطان پستان...)، مکمل‌ها، نحوه از شیر گرفتن	1403/8/16	9.
دکتر کهن	مشارکت فعال و انجام تکالیف	اصول تغذیه تکمیلی، برنامه شروع تغذیه تکمیلی، تغذیه کودک در سنین مختلف، مکمل‌ها و مشکلات تغذیه کودکان تا 5 سالگی، آموزش مهارت کنترل دفع ادرار (toilet training) و آموزش والدین برای تربیت جنسی کودکان	1403/8/23	10.
دکتر صالحی	مشارکت فعال و انجام تکالیف	برنامه کشوری واکسیناسیون 1394 و انواع واکسن‌ها (عوارض - نحوه تزریق و آموزش به مادران)، اصول و اجزا رعایت زنجیره سرد - معرفی واکسن‌های کوید 19 کاربرد آن در بارداری و شیردهی و اداره عوارض آن و سامانه سیب	1403/8/30	11.
دکتر کهن	مشارکت فعال و انجام تکالیف	جمعیت‌شناسی، مراحل جمعیتی، هرم‌های جمعیتی، شاخص‌های جمعیتی و شاخص‌های باروری و نحوه تحلیل آنها تحلیل وضعیت جمعیت ایران و شاخص‌ها	1403/9/7	12.
دکتر صوابی (یک جلسه اضافه)	مشارکت فعال و انجام تکالیف	روش‌های هورمونی خوراکی پیشگیری از بارداری: کاربرد - عوارض - منع مصرف - مشاوره (ایفای نقش) LD، مینی پیل، روش‌های هورمونی تزریقی پیشگیری از بارداری (با تاکید بر سیکلوفم و DMPA): کاربرد - عوارض - منع مصرف - مشاوره (عملی)	1403/9/14	13.

دکتر صوابی	مشارکت فعال و انجام تکالیف	روش‌های سدی ، روش های آگاهی باروری، اورژانسی پیشگیری از بارداری با ذکر سناریو ها، روش های پیشگیری از بارداری دائمی(توبکتومی، وازکتومی) و روش شیردهی در پیشگیری از بارداری- مشاوره (عملی)	1403/9/21	14.
دکتر کهن جلسه	مشارکت فعال و انجام تکالیف	معرفی انواع روش‌های داخل رحمی- مشاوره و تکنیک های جایگذاری با استفاده از فیلم، پی گیری مددجو بعد از جایگذاری و درمان عوارض خفیف و هشدارها	1403/9/28	15.
دکتر صوابی	مشارکت فعال و انجام تکالیف	برنامه ریزی فرزندآوری در مراقبت های ویژه و بیماری های مزمن : چاقی - دیابت - قلبی - ریوی - کلیوی- صرع - لوپوس و روش های نوین پیشگیری از بارداری	1403/10/5	16.
دکتر کهن	مشارکت فعال و انجام تکالیف	معرفی ماده های قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت با تحلیل ماده های قانونی مرتبط با سیستم سلامت با ارایه جایگاه مامایی	1403/10/12	17.